

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

98. Iudaei infin.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

casum orbe sibi catenus ignoto (hic enim iis erat Europa) de aduectis inde ingenij artisque miraculis; de incomparabili Doctoris Matthæi Riccij sanctimonia & doctrina, libri absquenumero historici, panegyrici styli omnis, ab literatis compositi, editi, in publicum totumque imperium ea multitudine dissipati; ut memoriæ nunquam defecturæ argumentum illorum traditum videatur. Paucis retro annis vnus lucem vidit cui narrationum admirabilitas, copia & varietas, simplicium iuxta & eruditorum conciliauit approbationem, cum summa voluptate. Fronte indicem hunc ferebat, *De rebus quas andui*. Libri corpus farrago diuersarum enarrationum atque euentuum, nullo contexta vel nexu vel ordine, & ob hanc ipsam varietatem temerariam accepta. Vltimi capiti vltimo argumentum auctor indiderat *Lex, mores, opus, & quicquid potest sciri optabile narrari de Patribus Matthæo Riccio, & Lazaro Cattaneo*. At enim iis paucis quæ fortè viderat; vel, ut præ se ferebat, auditu acceperat; mentiendo, fingendo interseruerat quicquid inexpectatum adoxum, & atopum posse cogitarat, lectorem otiosum prodigiali varietate oblectare: venit is liber in manus Iudæi, habitantis Caifuni, Honanæ Prouinciæ vrbe primaria, qui Iudæos ratus de quibus agebatur quod vnum colerent dominum cæli Deum, nec tamen essent Sarraceni, magno sibi honori duxit tantorum hominum popularitatem; nam ad legem quod spectat, Moscm Confusio, Scripturas diuinas Philosophia Sinensi, Hebraicas literas caractere notarat ordinis Literati, cui se adiunxerat, proinc à suis Caifuni Synagoga exclusus, legis desertor monstrabatur, quod eo arctius hominem, Riccio necitebat, quo desertionis suæ patrociniū in tanti viri sanctimonia & doctrina, se nactum putabat, qui potuisset Moscm amico fœdere, Confusio iungere & salua religione Iudæus & Sina esse. Eius ergo tum desiderio tum honorifici alicuius captandi numeris Pechinum se contulit, vbi primò ad Riccium aditū salutans exclamauit fratres sumus, & eas amoris significationes dedit, ut eum Riccius arbitratus sit esse Christianum, parique beneuolentia salutatū, in sacellum statim deduxerit, quod erga inuisentes constanter obseruabat; agebatur adhuc Beati Præcursoris natale octiduum, prostabatque tabula in altari, vbi manu solerti augustissima Dei parens expressa spectabatur; inde puer Iesus parte altera Ioannes; agni ut moris est depingi, vellere semitectus. Christiana ignorans Iudæus, & suorum rudis, Rebeccam interpretatus est Virginem; Iesum ex cutis læuore Iacobum; Ioannem Elau pilosum, ac hec, inquit, imagines non colo, non possum his nostris Patribus quin reuerenti proclinatione honorem exhibeam; inde quatuor intuens, quorum ex patiete pendeabant icones, quæ sicut ad læuem an ad pilosum ij pertinerent? ad læuem Riccius cum dixisset, (nam erant quatuor sacri Euangelij Scriptores) Iudæus suo errori consonus, quatuor putauit ex duodecim Patriarchis. Hinc iam nimis apertè suspectum interrogat Riccius Christianus sit

98.
Iudæi in fin.

an Iudæus? negat ille vtrumque; Israëlitam se nominat, Christiani ait se nec vocabulum nec Iudæi nosse. Adoratorem se Messie crucifixi Riccius profitetur, sanctitatem illorum explicat quorum effigies sacellum ornabant; & hæc mutui erroris agnitione perspicua, mutui amoris prima illa teneritas marceuit. Pergens tamen Riccius, si posset, boni aliquid ex eo excedere, Biblia illi Regia ostendit octo voluminibus à Plantino Antuerpiæ edita; hæc de naufragio paulo ante narrato fures exemerant, qui nullo sibi compendio, extremum ab iis periculum veriti, F. Fernandio vendidere assibus circiter viginti per interpositum hominem petitis, & acceptis. Recuperatos in hunc modum diuinos codices Riccius Christianis admittæ sacrificium boactis, tunc primum ostendit, qui inter obsequia Ministrorum, odorum fragrantiam & luminum faces adorantur pronis ad solum frontibus illorum scriptorem, & auctorem Deum summi, & æterni quod iis continebatur Veri fontem; quicquid præterea in aula fuit virorum illustrium, ad eosdem spectandos, cum crebri venissent, mirari satis non poterant excellentiam doctrinæ iis traditæ, quam ex voluminum suorum laciniis & maiestate istorum splendida æstimabant, vnum iis deesse vt lingua Sinensi (quam omnibus præferunt loquerentur, hortabanturque Riccius, vt hoc eos idiomate donaret, si licuisset per tempus quod illi supererat ab necessario labore, de molis immensæ opere cogitare Iudæus quidem suos in iis dignouit characteres, syllabam nequiuit legere, quamuis de Abrahamo, Iuditha, Estere, Mardocheo, & similibus ex instrumento veteri memoraret, & de Hierusalem, quam Hierusoloim nec non de Messia quem Mosciam appellabat. Fratres vero sibi duos Caifuni esse Hebrææ peritos, at posthabita diu lingua, se legem etiam facile omitturam, si qua sibi forsbona Zinsui grauem, hoc est Sinensis Magistri deferret, Riccio deinde rescire auenti quam multos Caifun Hebræos numeraret, solas decem inquit familias, antiquæ frequentiæ triste residuum; ædificatam tamen ab iis haud pridem synagogam decem millibus ducatorum, quæ apud Sinas enormis pretij summa est, in ea profuecha Mosis seruari quinque libros Lucernarum corona circumdatos; idque à multis supra quingentos annis; alios maiori numero Hancum incolere Cechianensis tractus urbem præcipuam, alios passim alibi pauciores, nullis vt plurimum synagogis; minuique numero in dies, & execrabilis Sinis esse, nec à Saracenis nisi ægrè discerni, quod suilla virique abstinerent. Cbseurum ad hæc vnoque maiorum relatu traditum, eorum in Sinas aduentum, ex quo scilicet Tamerlanes, ante annos quingentos, domita Perside, Sinis arma victricia intulit ingressumque illuc, Mauris Hebræis, & Crucis cultoribus patefecit hoc est Christianis. Hæc Iudæus in multis à vero aberrans, nam neque ad Sinas Tamerlanes accessit propius, nec qui Sinas subegit Rex Tartarorum occidentaliū, eius aut nepos aut filius, quod scripsere nonnulli, fuit; nec Baiazerem caueam

98.
Sacra Script.
adoratur.